

Maria Supera-Markowska

Prawno-finansowe aspekty polityki spójności i rozwoju regionalnego

– przewodnik po funduszach unijnych
(uzyskiwanie i wykorzystanie)

Wydanie II
poprawione i uzupełnione

 OFICYNA
PRAWA
POLSKIEGO

MONOGRAFIE

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Salon Cyfrowych Publikacji ePartnerzy.com](#).

Spis treści

[Spis treści](#)

[Redakcja](#)

[WYKAZ SKRÓTÓW](#)

[WSTĘP](#)

[ROZDZIAŁ I. POLITYKA SPÓJNOŚCI – ZAGADNIENIA OGÓLNE](#)

[I. Zagadnienia wstępne](#)

[Tematy publikacji w pełnej wersji](#)

Redakcja

Autor: dr Maria Supera-Markowska

Redaktor Naczelny Wydawnictw Książkowych i Czasopism: Beata Chanowska-Dymlang

Redaktor: Agnieszka Gryczka

Korekta: Zespół

Skład i łamanie: Ireneusz Gawliński

Projekt okładki: Ireneusz Gawliński

Copyright © by Wydawnictwo Wiedza i Praktyka Sp. z o. o.,
Warszawa 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów niniejszej pracy bez zgody wydawcy zabronione.

ISBN 978-83-269-2016-5

Wydawca: Norbert Pawlikowski

„Oficyna Prawa Polskiego”

Wydawnictwo Wiedza i Praktyka Sp. z o. o.

ul. Łotewska 9a, 03-918 Warszawa

Dystrybucja:

tel.: 22 518 29 29

faks: 22 617 60 10

e-mail: cok@wip.pl

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ARR – Agencja Rynku Rolnego

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

BRT – badania i rozwój technologiczny

decyzja 2006/144/WE – Decyzja Rady nr 2006/144/WE z 20 lutego 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla rozwoju obszarów wiejskich (okres programowania 2007-2013) (Dz.U. nr L 55, 25.2.2006, s. 20-29)

decyzja 2006/702/WE – Decyzja Rady nr 2006/702/WE z 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (Dz.U. UE nr L 291, 21.10.2006, s. 11-32, s. 11-32)

decyzja 2007/436/WE,

Euratom – Decyzja Rady nr 2007/436/WE z 7 czerwca 2007 r., Euratom w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U.UE nr L 163, 23.06.2007, s. 17-21)

DNB – dochód narodowy brutto

Dz.U. – Dziennik Ustaw

Dz.U. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

EBI – Europejski Bank Inwestycyjny

EFI – Europejski Fundusz Inwestycyjny

EFMiR – Europejski Fundusz Morski i Rybołówstwa

EFOiGR – Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej

EFR – Europejski Fundusz Rybacki

EFRG – Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFTA – Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (ang. *European Free Trade Association*)

EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
ETS – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
Eurostat – Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich
euwt – europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej
EWEA – Europejska Wspólnota Energii Atomowej
EWG – Europejska Wspólnota Gospodarcza
EWWiS – Europejska Wspólnota Węgla i Stali
FAPA – Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
FS – Fundusz Spójności
JASPERS – ang. *Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions*
JEREMIE – ang. *Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*
JESSICA – ang. *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*
kc – Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. nr 16, poz. 93 ze zm.)
kpa – Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 ze zm.)
KPR – Krajowy Program Reform
KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
Leader – fr. *Liaisons Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale*
LGD – lokalna grupa działania
LGR – lokalna grupa rybacka
LSR – lokalna strategia rozwoju
LSROR – lokalna strategia rozwoju obszarów rybackich
MF – Ministerstwo Finansów
MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa
NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013
NSS – Narodowa Strategia Spójności
NTS – Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

nufp – Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 157, poz. 1240 ze zm.)

NUTS – wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (d. Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych, fr. *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* lub ang. *Nomenclature of Units for Territorial Statistics*)

OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

op – Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. nr 8, poz. 60 ze zm.)

PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

PKB – produkt krajowy brutto

PO – program operacyjny

PO Ryby – program operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013

pos – Ustawa z 7 kwietnia 1998 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. nr 79, poz. 855 ze zm.)

PPL+ – Pilotażowy Program Leader+

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

rozporządzenie 1605/2002 – Rozporządzenie Rady (WE, EURATOM) nr 1605/2002 z 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. UE nr L 248/1, 16.09.2002, s. 74-121)

rozporządzenie 1059/2003 – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1059/2003 z 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (Dz.U. UE nr L 154, 21.6.2003, s. 1-5)

rozporządzenie 1290/2005 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1290/2005 z 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej (Dz.U. WE nr L 209, 11.08.2005, s. 1-25)

rozporządzenie 1698/2005 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. WE nr L 277, 21.10.2005, s. 1-40)

rozporządzenie 1463/2006 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1463/2006 z 19 czerwca 2006 r. dostosowujące rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Bułgarii i Rumunii (Dz.U. WE nr L 277, 9.10.2006, s. 1-1)

rozporządzenie 1080/2006 – Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz.U. UE nr L 210, 31.07.2006, s. 1-11)

rozporządzenie 1081/2006 – Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz.U. UE nr L 210, 31.07.2006, s. 12-18)

rozporządzenie 1082/2006 – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (Dz.U. UE nr L 210, 31.07.2006, s. 19-24)

rozporządzenie 1083/2006 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz.U. UE nr L 210, 31.07.2006, s. 25-78)

rozporządzenie 1084/2006 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 z 11 lipca 2006 r. ustanawiające Fundusz

Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) 1164/94 (Dz.U. UE nr L 210, 31.07.2006, s. 79-81)

rozporządzenie 1198/2006 – Rozporządzenie Rady nr 1198/2006 z 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. UE nr L 223, 15.08.2006, s. 1-44)
rozporządzenie 1638/2006 – Rozporządzenie (WE) nr 1638/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 października 2006 r. określające przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Dz.U. UE nr L 310, 9.11.2006, s. 1-14)

rozporządzenie 1828/2006 – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności (Dz.U. UE nr L 371, 27.12.2006, s. 1-169)

rozporządzenie 498/2007 – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 498/2007 z 26 marca 2007 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. UE nr L 120, 10.05.2007, s. 1-80)

RPO – regionalne programy operacyjne

rwypfin – Rozporządzeniem Rady Ministrów z 26 października 2010 r. w sprawie pożyczek z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. nr 216, poz. 1420)

Sekcja Orientacji EFOiGR – Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej

SRK – Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

sufp – Ustawa z 20 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. nr 249, poz. 2104 ze zm.)

SWW – strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności

TEN-E – transeuropejskie sieci energetyczne

TEN-T – transeuropejskie sieci transportowe

TIK – technologie informacyjno-komunikacyjne

tfue – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

tue – Traktat o Unii Europejskiej

twe – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską

UE – Unia Europejska

ueuwt – Ustawa z 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej (Dz.U. nr 218, poz. 1390)

uop – Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. nr 8, poz. 60 ze zm.)

uor – Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2009 r. nr 152, poz. 1223 ze zm.)

uosw – Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1590, ze zm.)

updof – Ustawa z 26 lipca 1992 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2010 r. nr 51, poz. 307 ze zm.)

updop – Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2000 r. nr 54, poz. 654 ze zm.)

uppsa – Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. nr 153, poz. 1270 ze zm.)

uptu – Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. nr 54, poz. 535, ze zm.)

upzp – Ustawa z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. nr 223, poz. 1655 ze zm.)

uśfwpr – Ustawa z 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz.U. nr 187, poz. 1381 ze zm.)

uwrow – Ustawa z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. nr 64, poz. 427 ze zm.)

uwzrs – Ustawa z 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem

Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. nr 72, poz. 619 ze zm.)

uz– Ustawa z 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz.U. nr 216, poz. 712 ze zm.)

uzppr– Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. nr 84, poz. 712 ze zm.)

WPR– wspólna polityka rolna

WSA – wojewódzki sąd administracyjny

WTC – wspólna taryfa celna

ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006

ZSROW – zintegrowana strategia rozwoju obszarów wiejskich

WSTĘP

Historia integracji europejskiej [1](#)), która swymi początkami sięga czasów średniowiecza i monarchii Karola Wielkiego, zwolennika jedności świata chrześcijańskiego, właściwie rozpoczęła się po zakończeniu II wojny światowej – w jej wyniku powstała Unia Europejska obejmująca obecnie 27 państw członkowskich. W 1950 r. francuski minister spraw zagranicznych Robert Schuman przedstawił projekt unifikacji europejskiego sektora węgla i stali. Jego propozycje stały się podstawą do opracowania przez Jeana Monneta projektu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali oraz negocjacji prowadzonych przez sześć państw: Francję, RFN, Włochy, Belgię, Holandię i Luksemburg, w wyniku których 18 kwietnia 1951 r. w Paryżu podpisały one Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali – EWWiS. Cel EWWiS stanowiło wspieranie rozwoju gospodarczego, wzrost zatrudnienia i podniesienie poziomu życia w państwach członkowskich poprzez ustanowienie wspólnego rynku węgla i stali.

Traktat, który wszedł w życie w 1952 r., został zawarty na okres 50 lat i przestał obowiązywać 23 lipca 2002 r. Tymczasem idea rozszerzenia współpracy pomiędzy państwami członkowskimi także na inne dziedziny niż sektor węgla i stali, znalazła swój wyraz w podpisanych 25 marca 1957 r. w Rzymie Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Gospodarczą – EWG oraz Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej – EWEA. Oba traktaty weszły w życie z dniem 1 stycznia 1958 r. Traktat ustanawiający EWEA dotyczył sektora produkcji i eksploatacji energii atomowej, natomiast Traktat ustanawiający EWG obejmował przede wszystkim dziedziny gospodarcze. Z upływem czasu to właśnie EWG stała się główną Wspólnotą, a EWWiS oraz EWEA nabrały wobec niej charakteru „wspierającego”.

Ponad pół wieku później po wejściu w życie Traktatów Rzymskich, w kwietniu 2010 r. Komisja Europejska przedstawiła wyniki serii ocen przeprowadzonych w ciągu ostatnich trzech lat, obejmujące przegląd osiągnięć polityki spójności w okresie 2000–2006. Już same dane dotyczące wykorzystania środków tylko jednego z funduszy strukturalnych – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, wskazują na istotne znaczenie instrumentów prawno-finansowych, jakie służą realizacji założeń unijnej polityki spójności. W okresie 2000–2006 dzięki projektom wspieranym przez wspomniany fundusz utworzono ok. 1,4 mln miejsc pracy, zbudowano 2 tys. km autostrad, wsparcie uzyskało 38 tys. projektów badawczych [2](#)).

Polska, po swojej akcesji do struktur unijnych z dniem 1 maja 2004 r., też zaczęła korzystać ze wsparcia unijnego z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Można już odnotować pewne tego pozytywne skutki w zakresie wzrostu inwestycji, tworzenia nowych miejsc pracy i inne. W obecnej perspektywie finansowej 2007–2013 wsparcie przeznaczone dla Polski w ramach polityki spójności wynosi 67,3 mld. Ponadto nasz kraj korzysta z pomocy z funduszy wspierających działania w zakresie wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybackiej.

Dla tych podmiotów, które już z pomocy skorzystały, jak i dla podmiotów dopiero rozważających możliwości starania się o nią, podstawowe znaczenia mają zagadnienia związane z uwarunkowaniami prawno-finansowymi pomocy. Zarówno bowiem przy uzyskiwaniu, jak i wykorzystywaniu funduszy unijnych, konieczne jest posiadanie wiedzy z zakresu prawa unijnego i krajowego dotyczącego polityki spójności. Niezbędne jest zrozumienie pewnych mechanizmów prawno-finansowych kształtujących tę politykę i determinujących rozwój regionalny. Bez zrozumienia tych mechanizmów oraz przyswojenia pewnych specyficznych pojęć i konstrukcji, wypracowanych w obszarze polityki spójności, trudno jest aplikować o środki unijne. Przybliżenie tych zagadnień ma za zadanie niniejsza książka, która w założeniu

swoim ma stać się rodzajem przewodnika po prawno-finansowych aspektach polityki spójności i rozwoju regionalnego. W kolejnych rozdziałach przedstawione są zatem: ogólne zagadnienia związane z polityką spójności (Rozdział I), kwestie związane z funduszami finansującymi wspólną politykę rolną i rybacką (Rozdział II) oraz funduszami strukturalnymi, Funduszem Spójności i innymi funduszami europejskimi (Rozdział III). Następnie omówiono krajowy system wdrażania polityki spójności (Rozdział IV) tak, aby Czytelnik, poznawszy jej szerszy unijny wymiar, mógł następnie zrozumieć mechanizmy jej funkcjonowania na poziomie krajowym. Przedstawiono także kwestie związane z ujęciem środków pochodzących z budżetu UE w krajowym systemie finansów publicznych (Rozdział V) oraz problematykę podatkowych konsekwencji otrzymania dotacji unijnych (Rozdział VI). W ostatnim rozdziale (Rozdział VII) przybliżono zagadnienia związane z polityką rozwoju, w tym w szczególności z rozwojem regionalnym.

Mam nadzieję, że książka okaże się przydatnym „przewodnikiem” po prawno- finansowych zagadnieniach polityki spójności i rozwoju regionalnego, przybliżając zagadnienia w tym zakresie studentom, pracownikom administracji, zajmującym się funduszami unijnymi, a także podmiotom je pozyskującym.

Stan prawny obowiązuje na dzień 6 lipca 2012 r.

dr Maria Supera-Markowska

1) Szerzej zobacz M. Supera-Markowska, *Zarys prawa hiszpańskiego i prawa polskiego. Esbozo del derecho español y polaco*, Warszawa 2009, s. 3–9.

2) Więcej na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/444&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

ROZDZIAŁ I. POLITYKA SPÓJNOŚCI – ZAGADNIENIA OGÓLNE

I. Zagadnienia wstępne

1. Podstawowe pojęcia

Zagadnienia polityki spójności nierozzerwalnie wiążą się z tematyką rozwoju regionalnego i polityki regionalnej.

Rozwój regionalny

można zdefiniować jako wzrost potencjału gospodarczego regionów oraz trwałą poprawę ich konkurencyjności i poziomu życia mieszkańców, co przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

W celu pobudzania i wspierania rozwoju regionalnego władze publiczne podejmują pewne działania, które składają się na politykę regionalną. W preambule do Traktatu ustawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą wskazano, że państwa członkowskie pragną wzmocnienia jedności swoich gospodarek i zapewnienia ich harmonijnego rozwoju przez zmniejszenie różnicowań istniejących między regionami oraz łagodzenie zacoferania regionów mniej uprzywilejowanych. Na tej podstawie politykę regionalną można określić w sposób następujący:

Polityka regionalna

to świadoma i celowa działalność organów władzy publicznej, zmierzająca do regulowania międzyregionalnych proporcji rozwoju.

Jak wskazuje się w literaturze, ma ona kilka wymiarów i poziomów realizacji. Może być polityką intraregionalną – realizowaną w regionie i na jego rzecz przez władze regionalne. Może to być również polityka interregionalna – realizowana przez władze centralne w odniesieniu do regionów. Polityka regionalna może więc być realizowana na poziomie regionu, na poziomie państwa, a także na poziomie ugrupowania integracyjnego jakim jest Unia Europejska.

Inaczej politykę regionalną można zdefiniować jako *mające długofalowy charakter działania władz publicznych różnych szczebli administracji zorientowane na pobudzenie rozwoju gospodarczego i społecznego w regionach, których celem jest zmniejszenie skali zróżnicowania w rozwoju pomiędzy poszczególnymi obszarami.*

Region

Pojęcie regionu pochodzi z języka łacińskiego, w którym słowo *regio* oznacza okolicę, obszar, kraj. **Region** stanowi odróżniającą się, jednolitą, największą część terytorium państwa, obszar szczebla ponadlokalnego o znacznej liczbie ludności.

Określanie regionów wymaga stosowania obiektywnych kryteriów zapewniających bezstronność przy kompilowaniu i korzystaniu z danych statystyk regionalnych. Podstawę jednolitej kategoryzacji regionów w UE stanowi **wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych.**

2. Wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

Wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych, określona jest w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), dalej: rozporządzenie 1059/2003. Wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych zastąpiła ustalaną doraźnie przez Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich (Eurostat), we współpracy z krajowymi instytutami statystyki państw członkowskich, Nomenklaturę Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NUTS (fr. *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* lub ang. *Nomenclature of Units for Territorial Statistics*).

Klasyfikacja NUTS

Wspólna klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych ma umożliwić zbieranie, opracowywanie i rozpowszechnianie na obszarze Unii Europejskiej porównywalnych danych w zakresie statystyk regionalnych. Klasyfikacja NUTS dokonuje podziału obszarów państw członkowskich na jednostki terytorialne, przy czym każdej jednostce terytorialnej zostaje przypisany określony kod i nazwa. Jest to klasyfikacja hierarchiczna – każdy kraj dzieli się na jednostki terytorialne poziomu NUTS 1, które dzielą się na jednostki terytorialne poziomu NUTS 2, a te z kolei – na jednostki terytorialne poziomu NUTS 3, przy czym dana jednostka terytorialna może reprezentować kilka poziomów NUTS. Każde państwo członkowskie może przyjąć kolejne hierarchiczne szczeble szczególności w celu dalszego podziału poziomu NUTS 3.

Pierwsze kryterium stosowane dla określenia jednostek terytorialnych stanowią jednostki administracyjne istniejące w ramach

państw członkowskich. Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia 1059/2003 „**jednostka administracyjna**” oznacza obszar geograficzny z władzami administracyjnymi uprawnionymi do podejmowania decyzji administracyjnych i politycznych dla tego obszaru w obrębie prawnych i instytucjonalnych ram państwa członkowskiego.

W celu ustanowienia odpowiedniego poziomu NUTS, który ma objąć konkretną klasę jednostek administracyjnych w państwie członkowskim, średnia jej wielkość powinna się mieścić w następujących granicach stanu ludności (określonych w art. 3 ust. 2 rozporządzenia 1059/2003):

Tabela: Granice stanu ludności dla poziomu NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3

Poziom	Dolna granica	Górna granica
NUTS 1	3 miliony	7 milionów
NUTS 2	800 000	3 miliony
NUTS 3	150 000	800 000

Źródło: Artykuł 3 ust. 2 rozporządzenia 1059/2003.

Zgodnie z art. 3 ust. 5 rozporządzenia 1059/2003, jeżeli dla danego poziomu NUTS nie istnieją w państwie członkowskim jednostki administracyjne o właściwej skali wielkości, które odpowiadałyby kryteriom dotyczącym stanu ludności, to dany poziom NUTS tworzy się, łącząc ze sobą odpowiednią liczbę istniejących mniejszych, przylegających jednostek administracyjnych. Przy łączeniu uwzględnia się kryteria geograficzne, społeczno-ekonomiczne, historyczne, kulturowe lub uwarunkowania środowiska naturalnego. Połączone jednostki nazywa się „**jednostkami nieadministracyjnymi**”. Wielkość jednostek nieadministracyjnych w państwie członkowskim dla danego poziomu NUTS mieści się w granicach stanu zaludnienia, o którym mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia 1059/2003. W przypadku gdy stan ludności całego państwa członkowskiego jest niższy niż dolna granica danego poziomu NUTS, to całe państwo

członkowskie traktowane jest jako jedna jednostka terytorialna NUTS na tym poziomie.

POLSKA

Kod	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
PL			
PL1	REGION CENTRALNY		
PL11		Łódzkie	
PL113			Miasto Łódź
PL114			Łódzki
PL115			Piotrkowski
PL116			Sieradzki
PL117			Skiemiewicki
PL12		Mazowieckie	
PL121			Ciechanowsko-płocki
PL122			Ostrołęcko-siedlecki
PL127			Miasto Warszawa
PL128			Radomski
PL129			Warszawski-wschodni
PL12A			Warszawski-zachodni

Kod	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
PL2	REGION POŁUDNIOWY		
PL21		Małopolskie	
PL213			Miasto Kraków
PL214			Krakowski
PL215			Nowosądecki
PL216			Oświęcimski
PL217			Tarnowski
PL22		Śląskie	
PL224			Częstochowski
PL225			Bielski
PL227			Rybnicki
PL228			Bytomski
PL229			Gliwicki
PL22A			Katowicki
PL22B			Sosnowiecki

PL22C			Tyski
PL3	REGION WSCHODNI		
PL31		Lubelskie	
PL311			Bialski
PL312			Chełmsko-zamojski
PL314			Lubelski
PL315			Puławski
PL32		Podkarpackie	
PL323			Krośnieński
PL324			Przemyski
PL325			Rzeszowski
PL326			Tarnobrzeski
PL33		Świętokrzyskie	
PL331			Kielecki
PL332			Sandomiersko-jędrzejowski

Kod	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
PL34		Podlaskie	
PL343			Białostocki
PL344			Łomżyński
PL345			Suwalski
PL4	REGION PÓŁNOCNO- ZACHODNI		
PL41		Wielkopolskie	
PL411			Piński
PL414			Koniński
PL415			Miasto Poznań
PL416			Kaliski
PL417			Leszczyński
PL418			Poznański
PL42		Zachodniopomorskie	
PL422			Koszaliński
PL423			Stargardzki

Kod	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
PL34		Podlaskie	
PL343			Białostocki
PL344			Łomżyński
PL345			Suwalski
PL4	REGION PÓŁNOCNO- ZACHODNI		
PL41		Wielkopolskie	
PL411			Piński
PL414			Koniński
PL415			Miasto Poznań
PL416			Kaliski
PL417			Leszczyński
PL418			Poznański
PL42		Zachodniopomorskie	
PL422			Koszaliński
PL423			Stargardzki

Kod	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
PL6	REGION PÓLNOCNY		
PL61		Kujawsko-pomorskie	
PL613			Bydgosko-toruński
PL614			Grudziądzki
PL615			Włocławski
PL62		Warmińsko-mazur- skie	
PL621			Elbląski
PL622			Olsztyński
PL623			Elcki
PL63		Pomorskie	
PL631			Słupski
PL633			Trójmiejski
PL634			Gdański
PL635			Starogardzki
PLZ	EXTRA-REGIO		
PLZZ		Extra-Regio	
PLZZZ			Extra-Regio

Tabela: Poziomy NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3 dla Polski

Źródło: Załącznik do rozporządzenia 1059/2003.

Do polskiego porządku prawnego klasyfikację NUTS wprowadza **rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, zgodnie z którym Polska dzieli się na terytorialnie i hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego 3 określono jako poziomy regionalne, 2 – jako poziomy lokalne.

Wśród **poziomów regionalnych** wyróżnia się:

- poziom 1 – regiony,
- poziom 2 – województwa,

- poziom 3 – podregiony.

Do **poziomów lokalnych** zalicza się natomiast:

- poziom 4 – powiaty,
- poziom 5 – gminy.

Struktura grupowań NTS, ich symbole i sposób zapisu są oparte na systemie identyfikatorów i nazw jednostek podziału administracyjnego kraju, który stanowi część Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju – TERYT.

Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela: Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)

Nr poziomu	Struktura symbolu	Nazwa jednostek podziału	Liczba jednostek
1	XX	regiony	6
2	XX.XX	województwa	16
3	XX.XX.XX	podregiony	66
4	XX.XX.XX.XX	powiaty i miasta na prawach powiatu	314 + 65
5	XX.XX.XX.XX.XX.X	gminy, w tym gminy miejskie będące miastami na prawach powiatu	2479, w tym 65

Źródło: rozporządzenie Rady Ministrów z 14 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) – z uwzględnieniem zmiany ilości gmin od 1 stycznia 2010 r.

Tabela: Przykład zastosowania Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)

Nr poziomu	Symbol	Nazwa jednostek podziału	NUTS
1	1.1	region centralny	NUTS 1
2	2.1.14	województwo mazowieckie	NUTS 2
3	3.1.14.30	podregion 30 warszawski zachodni	NUTS 3
4	4.1.14.30.18	powiat piaseczyński	NUTS 4
5	5.1.14.30.18.01.4	Miasto Góra Kalwaria	NUTS 5

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 14 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS).

Poziom 1 – regiony został wprowadzony w miejsce wcześniejszego poziomu 1 – kraj. **Na poziomie 1 wyróżnia się 6 regionów:**

Region centralny: województwa łódzkie i mazowieckie.

Region południowy: województwa małopolskie i śląskie.

Region wschodni: województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie i świętokrzyskie.

Region północno-zachodni: województwa lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie.

Region południowo-zachodni: województwa dolnośląskie i opolskie.

Region północny: województwa kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie.

Poziom 2 obejmuje województwa, natomiast poziom 3 – kilka połączonych powiatów. Poziom 2 i 3, stanowiące jednocześnie odpowiednio poziomy NUTS 2 i NUTS 3, mają największe znaczenie w zakresie polityki regionalnej i są istotne dla określania obszarów wsparcia w ramach unijnej polityki spójności.

3. **Zróźnicowania gospodarcze pomiędzy regionami państw członkowskich i ich przyczyny**

Zarówno pomiędzy regionami wewnątrz jednego państwa członkowskiego, jak i pomiędzy regionami różnych krajów UE występują znaczne różnice w poziomie dobrobytu. **Dysproporcje gospodarcze, społeczne i terytorialne** – zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym – zwiększyły się wraz z rozszerzeniem UE. Obecnie UE obejmuje 27 państw członkowskich, które tworzą wspólnotę i wewnętrzny rynek liczący 493 miliony obywateli. Tym samym jednak, różnice gospodarcze i społeczne pomiędzy państwami i ich 271 regionami pogłębiły się (co ilustruje mapa na str. 10).

Według danych Eurostat za rok 2008 produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca w regionach (jednostkach poziomu NUTS 2) UE waha się od 27% (w bułgarskim regionie Severozapaden) do 343% (w brytyjskim regionie stołecznym Inner London) średniego PKB na mieszkańca, liczonego siłą nabywczą pieniądza, dla dwudziestu siedmiu państw członkowskich.

Więcej znajdziesz w wersji pełnej publikacji

Tematy publikacji w pełnej wersji

WYKAZ SKRÓTÓW

WSTĘP

ROZDZIAŁ I. POLITYKA SPÓJNOŚCI – ZAGADNIENIA OGÓLNE

- I. Zagadnienia wstępne
- II. Źródła prawa
- III. System instytucjonalny
- IV. Finansowanie
- V. Cele
- VI. Zasady
- VII. Programowanie

ROZDZIAŁ II. POLITYKA SPÓJNOŚCI A WSPÓLNA POLITYKA ROLNA I WSPÓLNA POLITYKA RYBACKA

- I. Zagadnienia wstępne
- II. Polityka rozwoju obszarów wiejskich
- III. Polityka rozwoju obszarów zależnych od rybactwa

ROZDZIAŁ III. FUNDUSZE STRUKTURALNE I FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

- II. Europejski Fundusz Społeczny
- III. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- IV. Fundusz Spójności
- V. Inne fundusze europejskie niż fundusze strukturalne i Fundusz Spójności

ROZDZIAŁ IV. KRAJOWY SYSTEM WDRAŻANIA POLITYKI SPÓJNOŚCI

- I. Zagadnienia wstępne
- II. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013
- III. System instytucjonalny

IV. Krajowe programy operacyjne

V. Regionalne programy operacyjne

VI. Programy operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej

VII. Inicjatywy unijne

VIII. Rodzaje projektów i ich wybór do dofinansowania

IX. Procedury odwoławcze w przypadku negatywnej oceny projektów konkursowych

ROZDZIAŁ V. ŚRODKI POCHODZĄCE Z BUDŻETU UE W KRAJOWYM SYSTEMIE FINANSÓW PUBLICZNYCH

I. Zagadnienia wstępne

II. Regulacje ustawy o finansach publicznych obowiązujące do końca 2009 r.

III. Regulacje ustawy o finansach publicznych obowiązujące od początku 2010 r.

IV. Finansowanie wspólnej polityki rolnej

V. Pozostałe zagadnienia

ROZDZIAŁ VI. PODATKOWE ASPEKTY OTRZYMANIA DOTACJI UNIJNYCH

I. Zagadnienia wstępne

II. Dotacje przekazywane w ramach systemu prefinansowania a podatki dochodowe

III. Dotacje przekazywane w ramach systemu dotacji rozwojowych a podatki dochodowe

IV. Dotacje przekazywane w ramach systemu płatności z Banku Gospodarstwa Krajowego i dotacji celowych a podatki dochodowe

V. Możliwości wystąpienia o interpretację przepisów prawa podatkowego w kwestiach dotyczących opodatkowania dotacji unijnych

VI. Dotacje a podatek od towarów i usług

ROZDZIAŁ VII. POLITYKA ROZWOJU

I. Zagadnienia wstępne

II. Strategie rozwoju

III. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

IV. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020

V. Zintegrowane strategie rozwoju

VI. Programy służące realizacji polityki rozwoju

VII. Finansowanie polityki rozwoju

VIII. System zarządzania rozwojem i koordynacja polityki rozwoju

ZAKOŃCZENIE

BIBLIOGRAFIA

WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Salon Cyfrowych Publikacji ePartnerzy.com](#).